

Margo Trappenburg

Berusting

Toen ik klein was hadden we tijdens onze kampeervakanties in Drenthe een vast lied dat vaak van pas kwam:

Hagel en sneeuw, onweer, wind en regen
Deren ons niet, wij kunnen er wel tegen
Lach er maar om en stap er flink doorheen

Mijn ouders gebruikten dit lied om ons te leren hoe je moest reageren op tegenslag, en met succes. De meest voorkomende reactie bij de meeste mensen, bij de meeste vormen van tegenslag is berusten en er dan maar het beste van maken. Dat geldt bij klein leed als regen in de vakantie: Lach er maar om en stap er flink doorheen. Maar het geldt ook bij groot leed. Na het overlijden van een familielid pakken we de draad weer op. Als een geliefde wegloopt, berusten we in de nieuwe werkelijkheid. We gaan op zoek naar een nieuwe partner of gaan de voordelen zien van een partnerloos bestaan.

Hoezeer dit de normale reactie is, merkte ik tijdens de corona-lockdown, opgehokt in mijn eigen huis, met mijn partner op de andere verdieping, online college gevend via MS Teams, promoties bijwonend via Zoom, tentamens surveillerend met een camera in de slaapkamer van mijn studenten. Alles was doedelijk vermoeiend, maar het kostte nog meer energie om niet te vervallen in berusting. Het was moeilijk

om niet te zeggen: dit is het nieuwe hoger onderwijs, laten we er maar het beste van maken en de leuke kanten ervan gaan inzien. Want berusting zou de weg hebben geopend voor universiteitsbestuurders of politici om creatief gebruik te maken van de narigheid, naar het adagium van Winston Churchill – Never waste a good crisis: 'Helemaal niet nodig, al die dure gebouwen; we kunnen voortaan alles online aanbieden!' en: 'Laten we de OV-kaart voor studenten meteen afschaffen.'

Berusten en opgewekt blijven bij tegenslag is makkelijker. En plotseling begreep ik hoe moeilijk het moet zijn voor bijstandsgerechtigden om niet te berusten in een baanloos bestaan. Het kost ongetwijfeld ook heel veel energie om opstandig te blijven, om te blijven zoeken naar een plaatsje op de arbeidsmarkt. Afglijden in berusting of in positiviteit ('komaan, een uitkering heeft ook voordelen!') is gemakkelijker.

Sociaal werkers die mensen moeten activeren voor de arbeidsmarkt moeten niet alleen nadenken over een match tussen een uitkeringsgerechtigde en een potentiële werkgever; ze moeten ook met de cliënt strijden tegen berusting en tegen onze zo natuurlijke neiging om er maar blijmoedig het beste van te maken.

Margo Trappenburg is universitair hoofd-docent Bestuurs- en organisatiewetenschappen aan de Universiteit Utrecht en bijzonder hoogleraar Grondslagen van het maatschappelijk werk aan de Universiteit voor Humanistiek.